

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
Банку Чеських Лівон.
Прага „Діло“.
Рукописи не повертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) 5.00 м.д.
Чвертьрічно 15.00 „
Піврічно 30.00 „
Річно 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у ЧЕ-
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ПАЛЬТА

оригінальні
англійські

продає ФАБРИКА ОДЯГІВ

Рот і Рудерфер

Львів, Леґіонів 3/1. п.
(над кіном Палас)

Незалежницька змова на Східній Україні

В НАСВІТЛЕННІ МОСКОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Вечором зізнавали на московському процесі Гринько і Чернов; вони оба потвердили зізнання злочинів у слідстві, навіть поширили їх.

Гринько признався до участі в українській троцькістській організації, яка ворожо ставилася до російського елементу. Він підтримував до 1925. р. зв'язок з Коцюбинським, Шумським, Солодубом, Максимовичем і Любченком. Коли ГПУ розбило ту організацію, вона відродилася 1929. р. і почала боротьбу проти колективізації та упрощення краю. Рівночасно займалася вона до підготовки повстання

при допомозі закордону. У тій справі наведено контакт з однією державою, ворожою для СРСР; згадується туди Коцюбинський і Конар.

В 1934.5 рр. українська троцькістська організація замінилася на націонал-фашистську, змагаючи до того, щоб відірвати Україну від СРСР.

В тому часі Гринько навіязав контакт з військовими змовниками, між якими був м. ін. Я. Коцюбинський, Пятаков, Риков і Крестінський.

КРЕСТІНСЬКИЙ ДАЛЬШЕ ВСЕ ЗАПЕРЕЧУЄ.

У цій хвилині прокуратор питається Крестінського чи це правда — той заперечує. Зате Риков, Бухарін, Ягода, Розенгольц і Желенський признаються до участі у змові, потверджуючи зізнання Гринька.

II. Інтернаціонал є на послугах німецької поліції.

ЗА 30.000 МАРОК І 150.000 РУБЛІВ.

Коли 1930. р. Чернов вернувся до СРСР, президент „Берлінер Тагебляту“ Шефер закликав, щоб він давав йому тайні інформації та не диверсію в російській. Згідно з інструкціями військової оборони Чернов дезорганізував тракторів і комбайнів, заражував шини і худобу і т. п. За те дістав він 30.000 німецьких марок і 150.000 російських рублів.

Коли колективізацію переведено успішно і майже на селянське повстання не здійснилися, Рикова відкинув план „палатної революції“ та повернувся на випадок війни.

АГЕНТИ ЦАРСЬКОЇ ОХОРАНИ — ЧЛЕНАМИ УРЯДУ СРСР.

У другому дні процесу рано зізнався Іванов, який був директором промислу СРСР. Він потвердив, що перед 30 літами був членом царської організації. Іванов своїми знаннями обтяжував Бухаріна та поставив йому кілька запитань, які мали за ціль ще більше обтяжити Бухаріна, що потвердив зізнання Іванова. Між Бухаріном і прокуратором дійшло до інциденту, як прокуратор насміхався з Бухаріна. Цей інцидент закінчився, що він місце, ані повага хвилі не віддають на дотепи.

Соціалістична інтервенція у справі московського процесу.

II Інтернаціонал та Міжнародна Синдикалістська Федерація рішили вислати телеграми до уряду СРСР, звертаючи йому увагу, що московський процес та есентаційний

ПЛЯН ЗАМАХУ НА КРЕМЛЬ.

Дальше Гринько оповідає, що від Антонова довідався він про плян замаху на Кремль. У половині минулого року Гамарник повідомив його про змову на Ежова; Якір поручив виконати той замах Озирянському. Бергманов, заступник директора південного морського шляху Шмідта, мав виконати замах на Сталіна. Чому до тих замахів не дійшло — Гринько не пояснює. Дальше він признається до участі у відомих фінансних надужиттях у білоруському селі Лепельна, за що засуджено на смерть кільканадцять урядовців.

Обговорюючи закордонну діяльність „право-троцькістського блоку“, Гринько згадав, що

троцькісти бойкотували франко-східський пакт.

Про змову Тутачевського знав Бухарін, Риков, Розенгольц і Ягода.

ЧЕРНОВ ОБУРЮЄТЬСЯ НА... СЕБЕ.

Опісля переслухують Чернова, який говорить про свої провини з великим обуренням, мов прокуратор.

На лікуванні в Німеччині дістав він інструкцію від Рикова, щоб навіязати контакт з провідником меншевіків Даном і через нього з II Інтернаціоналом, що мав помстити змовілівцям публічну опінію світу проти большевицтва.

Б. заступник комісара рільництва Зубарев теж признався до всього, що йому закидають, виявилось, що і він був членом царської охрани. На потвердження слів Зубарева привели на сцену розправ 88-літнього Васілева, б. царського пристава, який потвердив, що в 1908. р. Зубарев належав до охрани. Зізнання Зубарева обтяжували також поважно Рикова.

ВЖЕ І КРЕСТІНСЬКИЙ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИНИ.

На пополудневій розправі Крестінський, який до нічого не признавався, потвердив свої слідчі зізнання. Своє становище з попереднього дня він висловив виступом перед публічною опінією; — мовляв — не мав він відваги публічно признається до своїх вчинків. Цю заяву зложив він під час зізнань Раковського, який обтяжував Крестінського. Щодо листа до Троцького з 1929. р., що про нього згадував Крестінський першого дня розправи, твердить Раковський, що Крестінський написав його, щоб мати алібі. Раковський теж признався до всіх закинутих йому вчинків.

По Раковським зізнавав Риков, який обтяжує сильно Бухаріна; його зізнання Бухарін потвердив. Риков теж признався до всіх вчинків, що їх йому закидає акт обвинувачення

5. БЕРЕЗНЯ

Великі Вечерниці Основи

В САЛЯХ СОЮЗУ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ ПРИ ВУЛ.
КЕНТШІНСЬКОГО 54-58.

Живий медвідь і його шкура.

„Зворот“ Закарпаття Угорщині у світі історії та теперішньої дійсності.

Львів, 4. березня 1938.

II.

ЖМЕНЯ ІСТОРИЧНИХ ДАТ І ФАКТІВ.

Все можна польській стороні закидати, тільки не — знання української історії. Цим проступком вона не грішиться і воно торкається навіть польських публіцистів і вчених на таку велику мірку, як В. Студинський („Систем політики Європи“), проф. М. Задхонський („Венгрия і докола Венгер“) та д-р Ян Домбровський („Венгрия“), які у названих книжках одногласно пролагуєть гасло: спільна польсько-угорська границя через „зворот“ мадярам Закарпаття. Всі ті публіцисти й політики, включно з цитованим учора п. Загорієм, який з усіх вищислених знає українські справи мабуть найкраще, не беруть під увагу як не як характеристичного факту: що з усіх українських земель, які найшлись після 1920. року у рамках чотирьох чужонаціональних держав, єдно тільки Закарпаття найшлось у межах Чехословаччини добровільно, наслідком акту справді добровільної злуки. (Очевидно, не беремо під увагу трагікомедії із „самостійним“ українським Виконавчим Комітетом та „українським урядом“ у Харкові на переломі рр. 1917/18). На фальшивому підході польської публіцистики та цілої польської політичної думки до справи Закарпаття найбільше тяжить той момент, що польська сторона не знає собі зовсім справи з найтіснішого зв'язку проблеми закарпатських українців із всеукраїнським національним рухом, і під цим оглядом вона робить ту саму помилку, що II роблять і чехи, тільки у відворотному напрямку: чехи вважають, що це полякам залежить на підтримуванні української „іреденти“ у зміслі тяготіння закарпатських українців до Галичини (через те викидання галичан із Закарпаття), поляки знову певні, що чехи викидують „мільйони корон“ на українську „іреденту“, у зміслі творення на Закарпатті бази для українського революційного руху в Галичині. Закарпатського українства, як самостійного чинника, який протегує розвиток і свою силу черпає саме зі спільноти етносу, культури й ідеалів з усіми іншими елементами одного великого українського народу, — немов не признає ніодна сторона. І цей підхід є головним джерелом щораз нового розчарування, щораз нових помилок і щораз більшого гніву на українців, що вони не хотять вдоволитися ролею, яку їм приписують: предмету чужих експериментів та фігурок на шахівниці європейських великодержавницьких інтересів.

Скільки поляків знає напр. про те, що національне відродження закарпатських українців розпочалось майже рівночасно з відродженським рухом галицьких українців, бо вже 19

Х. 1849 р., себто зараз після завершення мадярського повстання російськими військами, закарпатські українці домагалися у спеціальному меморіалі, що його предклали віденському урядові, створити окрему „велику жупу“ з „жупи“ українським населенням, з широкими політичними й культурними правами. З тих анимоз уряд дійсно частину реалізував (допустили українську мову до середніх шкіл, допустили місцевих українців до вищих державних установ і т. д.). Однак з проголошенням устрою дуалізму Австро-Угорщини (1868) ті права перекреслено, при чому лідер закарпатців Адольф Добрянський мусів навіть на деякий час утікати з Угорщини. І ось пізніший період, коли аж до упадку австро-угорської монархії, належить до найсумнішого часу історії Закарпаття: це був час безоглядної мадяризації, у висліді якої денационалізаційний процес не тільки заволодів інтелігенцією, з якої залишились тільки могиляки, але й закрівався вже до веродніх низів. Коли в часах панщини, яка падала на Закарпатті від XVII ст. до 1848 р., пануючою системою був соціальний визиск, то в рр. 1868—1918 розмірне господарське піднесення краю ішло впарі з національним утиском, як один із засобів асиміляційної політики. Закарпатські українці масово рятувались від мадярського режиму — втечею за море.

Война програє центральних держав знову актуалізувала визвольницький рух закарпатських українців. У їх проводі станула американська еміграція. На зборах представників усіх закарпатських еміграційних осередків у Гомстед 23. VII. 1918 р. сформульовано таку політичну програму: якщо земляки в краю не могли здобути власної самостійності, тоді мають змагатися до зєднання зі своїми братами в Галичині й Буковині; кожна ж це булоб неможливе, тоді мають боротися за автономію. „Американсько-Руська Національна Рада“ приступила 23. X. 1918 р. до „Середземно-європейської демократичної конвенції“ у Філадельфії, до якої належали вже раніш чехи з Т. Г. Масариком на чолі. Представником закарпатських українців був молодий адвокат д-р Юрій Жаткович. На з'їзді делегатів Америк-Руської Національної Ради у Скрантоні (Па) 19. XI. 1918 р. плебсцит закарпатських емігрантів висловився за прилученням Закарпаття до Чехословаччини, під умовиною широкої краєвої автономії. Майже одночасно, після розвалу Австро-Угорщини, творились у краю самостійні Національні Ради, яких було 4. Збори з участю делегатів з цілого Закарпаття проголосили 21. I. 1919 урочисто — злуку Закарпаття з Українською Народною Республікою.

Під натиском того визвольницького руху змінив свою політику й мадярський уряд, як звичайно в таких випадках — за пізно. У жовтні 1918 року прийняв закон, що покликав до життя 4 закарпатські „жупи“, об'єднані назвою „Руська Країна“, з окремим губернатором у Мукачеві (д-р Августин Штефан) та окремим „Руським міністерством“ у Будапешті. В будапештському університеті створили катедру української мови (проф. д-р Ол. Бонкало). Коли в березні 1919 р. владу на Угорщині здобули комуністи, переіменували „Руську Країну“ на „Русько-Крайське Народне Комісарство“. Після упадку Беці Куна й амаршу чехословаць-

ких військ до Ужгороду на зборах трьох Національних Рад у Пряшіві, Ужгороді й Густі 8. V. 1919 р. під впливом некорисного для українців ходу польсько-української війни в Галичині та агаданого плебсциту американських українців — рішення прилучитися до Чехословаччини і те рішення передано Мирові Конференції у Паризі, де представниками закарпатських українців були д-р Жаткович і Антін Бескид, пізніший перший і другий губернатор офіційно аваної Підкарпатської Русі. Первісна адміністрація краю спиралась на т. зв. Генеральний Статут, від 1928 р. всі дані 4 жупи творять одну адміністративну одиницю. Застережена в акті злуки і включена до конституції ЧСР автономія Закарпаття починає доводиться та з різними інтерпретаційними ключами входить в життя щойно тепер, коли таможня дійсність висуває цілу низку інших актуальних справ і проблем.

Всі ці історичні дані українському загальному давно відомі, безліч разів про них писалося і завжди можна перевірити їх от хочби в нарисі І. Панькевича в УЗЕнциклопедії. Наводимо їх тут не так для наших читачів, як радше і для польської і подекуди теж для чеської та мадярської сторони, себто для всіх тих, для яких нічого не значать ані історичні прецеденси, ані настрої чужонаціональних автохтонів.

Історія виглядає в той спосіб, що мадярська національна політика на Закарпатті залишилась в пам'яті і почуваннях усіх українців і на Закарпатті і поза ним панічний острах перед поворотом мадярів. Бо своє становище до українства зазначили мадяри не тільки на Закарпатті: мартирологія українського населення в Галичині в часі світової війни, коли мадярські війська поводитись тут, як у ворожому завоюваному краю, не знає рівного собі прикладу в якійнебудь іншій частині Європи: режим німців в окупованій Бельгії був раєм у порівнянні з поведінкою мадярської солдатеки в Галичині, частині австро-угорської монархії, по стороні якої боронив Леґіон УСС та в армії якої українські воїни були чи не найкращим боевим елементом!

І коли від часу версайського мира мадяри повторюють уперто „нем-нем сога!“ під адресою Закарпаття, вважаючи його надалі інтегральною частиною Мадярщини, яка мусить до неї вернутись, то проте в оцій своїй ревізіоністичній кампанії найменше місця присвячують — українській проблемі. Ми бодай не знаємо, щоб мадярська політична думка признала отверто помилковість своєї передвоєнної національної політики супроти Закарпаття, щоб мадярські духові провідники висловлювали жал з приводу ліса шибениць невинних українських селян, якими мадярські війська засівали терен своїх операцій. Не може бути двох думок, що самого протиросійського підходу нинішньої Мадярщини ще за мало, щоб приєднати собі українців. Не знаємо взагалі, що моглоб засипати недовіря, що його в українських душах засіяли мадяри! І коли Прага така страшенно вражена та перечувлена на мадярську ревізіоністичну кампанію й одночасно — асупереч українським тенденціям — іде на руку тій кампанії власною поведінкою, то це справді виникове щастя мадярів та виникове щастя всіх тих польських мадярофілів, які „віддають“ їм Закарпаття“.

Ім.

І кілько за все це впало найвищих, стільки жертв: життя, крові, енергії, праці! Чи треба доказувати тут християнських мучеників, філософів, великих педагогів і мужиків суспільних та політичних борців?

Що-ж повинна сьогодні справді пережити культурна людина, яка бачить, як прагнуть високим трибун обдирають з честі найкращих людей нашого часу, та чує накликувані:

„Єдиний спосіб завести спокій у житті — знищити цей чи той нарід“.

„Змусити цих чи інших змінити віру“.

„Відновити тілесну кару — бичування“.

Це такі зловіщі симптоми, що повинні зрушити й найменше вразливих та культурних людей. Бо це ж якийсь хоробливий сміх у дивне, страшне минуле. Бо це ж перекреслення найвищих здобутків людства — плодів таємного горіння людського духа, праці й боротьби. Бо це ж відмова на землі тих форм життя, що навіть найблідші оповідання про них зрушують нас здригатися.

Бо хто ж з нас, нарешті, не відчуває чужості й сорому за людство, коли читає, як які народи „хрестили поган метем“, як цреліци „цивілізували“ диких американських і білих алкоголізм і сифіліс, як на щипильних подвір'ях сідали різкими чи бачили наших діалів-праділів?

І це має бути сьогодні вищий ідеал естество слово людської мудрости та культури?

Як є мікроорганізми, які викликають у нас сьому тілі горячковий стан та вишкілюють чик, що є доказом не здоров'я й сил, а навпаки — недуги й загрози самому життю, є й людських збірнотях подібні чинники, які викликають метушню, горячкову реакцію і примарність праці, а тимчасом, у смутні своєї природи, своєю роботою ведуть до кіноту до знесилення, і часто-густо й до смерті. І дуже характеристичне, що ці чинники мають головним своїм гаслом мають бути: „до й рятуюнок“ цієї збірноти.

Пригадаймо собі царську Росію. Як об'являє гомонів про її рятуюнок ще до війни найсильніше рухався, хто зликував серед „іногородніх“ чи пак — мешки та пращо російська державна рація зимає вистіх, зимає рішучої русифікації справ, знесення на них російського стану послідовно: Чорна сотня, „Союз русского народа“, і в інших і інших, як тими мікробами, що живуть в організмі горячку й ведуть його до гибелі. Ці найжорстокіші російські гуртунги й найбільші меншиножери своєї держави розстріляні й добили.

Сьогодні бачимо подібне явище: горячку метушню ендеків із цими самими гуртунгичними гаслами, з цими самими вишкілюючими гаслами, про рятуюнок від меншини, про змінення польського стану, про змінення на „кресах“, а навіть про знесення їх польщити. Бачимо одночасно й особливий сипатію цих ендеків до російських прапорів колишніх монархістів і чорних Хібаж це тільки зягальна осядність ендеків, певно є тут щось глибше, що лежить у лоні природі одних і других.

Лущий польський часопис „Земля і воля“ назвав це явище наголошено „Політична паталогія“. Радше статті: „Політична паталогія“ Радше Бончковський піднів це явище під загальною назвою „Політична паталогія“, а молоді польські публіцисти добачають у цій хоробливості меншинний, зокрема протинарний ендеків навіть гоїне мemento.

Хоробливі прояви й ми.

Останні місяці деякими своїми несподіванками викликали в українському громадянстві чимало здивування, хвилювань і ріжних, не дуже світлях гороскопів.

Серед великого числа цих несподіванок найголовніші оці: 1) Гриньки, 2) виступ на соймовому терені по. Ва Войцеховського проти митрополита Андрея Шептицького й 3) пропозиція сен. Фулаковського, референта бюджету міністерства справедливості в сенатській бюджетній комісії, а саме: звести за дрібні провини тілесну кару замість кари в'язниці.

Ці три факти пророчисто характеризують дух нашого часу та окреслюють його рівень як скалі загальної сучасної культури людства.

Якоб був якийсь апарат до мірвання культурного рівня доби в роді термометра, барометра і т. д., то його стрілки напевно сьогодні сигналізували:

— Обниження на 50, 100, 200 літ!

Як у індивідуальному, так і в збірному людському житті деякі чинники викликають підвищення чи, навпаки, обниження теплої і світлої життєвої сили — дають розвиток чи зне-

пад і смерть. Знаємо, яку добродійну роль відіграло в житті людства християнство, і в окремих країнах пуританізм, гуманізм та інші ідеальні течії. Все це явище вишого, позитивного порядку, що у своїй основі мали та мають на цілі добро, гуманність, пошанування прав і гідності людини, — наближення людського життя до можливого раю на землі.

Знаємо і протилежні явища: все, що мало в собі негатию абсолютного добра, гідності, свободи і прав людини, викликувало в житті різні нещастя, зазацинство й занепад.

Кілько великих духом людей, кілько гуртів, кілько поколінь боролось за віднесення в життя пошанування людської гідності, зрівняння одних і народів перед Богом і правом, за гуманні методи й засоби відділювання на людей! Кілько серця, доброї волі й розуму вложило людство, щоб мети високі етичні засади, щоб викоринити тілесні кари, щоб завести свободу віри та здійснити ідею свободного національного розвитку, окремих — байдуже — великих чи малих, державних чи недержавних — народів.

Заторкнемо це питання тому, що об'являємо з думкою „Воля“ політичної патології у горячковому ендемічному протинемінному поході, що дуже подібний до колишнього виступу на мейсина російського „Союзу руського народу“, — справомані особливо інтенсивно проти українського народу.

Ця обставина ставить перед нами питання: — Яка небезпека загрожує нам і як ми повинні реагувати на загрози нападів?

Здоровий, адекватний, повний незужитих сил нації можуть загрозувати тільки здоровіші та сильніші від неї; в ніякому разі не обтяжені патологією і не ті, що діють у стані хворобливої горячки.

Тому-то все те, що бачимо коло себе, не повинно викликати в нас ні тривоги, ні сумніви; не повинно виводити нашого громадянства з рівноваги та спокою і тим менше — відтягати нас від розпочатої національної праці, що є ви-

вом самого нашого життя. Здоровий національний організм, силою інстинкту самозбереження сам вироблюватиме в собі необхідну йому відпорність і життєву енергію.

Хіба ми цього вже не бачимо? Хіба Гриньки не розпочали цього процесу вже серед наших волинських мас? Хіба випад Войцеховського не започаткував консолідації нашого громадянства сильніше, ніж усі наші чисто теоретичні заклики? Хіба пропозиції, в роді сен. Фудаківського й інших ендемічних діячів не приводять до зміцнення в нашому громадянстві почуття своєї людської гідності?

А до того ж хороблива ендеміка протиукраїнська метушня, загрозна для самого польського народу, мусить врешті розбудити в польському громадянстві інстинкт самозбереження, що вже й тепер помічаємо в реагуванні польських молодших поступових публіцистів.

В. Островський.

ли з обуренням напасти посла Войцеховського на Митрополита Андрея і греко-католицьке духовенство, висловивши Владиці своє співчуття привязання і послух та переслали окремим письмом заяву, що виконують свої обов'язки су-проти своєї Церкви і народу. Під заявою 160 підписів.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯН МИХІВЦЯ.

На знак протесту проти нападу на греко-католицьку Церкву і Митрополита Андрея сто парохія села Михівця, повіт Львів, приступило до с. Причастія, хоч село бідне, громадяни зложили 6.19 зол. на шпиталь ім. Митрополита Шептицького у Львові.

Крім того громадяни Михівця вислали Експ. Митрополитові письмо з подякою за працю для греко-католицької Церкви й українського народу. Письмо підписали виділи місцевих товариств і 125 громадян.

Щавинська Юзефіна

антихристово кашель.

3-1

7% ДИВІДЕНДИ ВИПЛАТИВ СВОІМ
ЧЛЕНАМ ЗА 1937 Р.

Пром-банк

Львів, Гродзичських 1, 1. п.

В обороні Церкви та її Голови.

ВРОЧИСТА СЛУЖБА БОЖА В НАМІРЕННІ МИТРОПОЛИТА У ПАРИЖІ.

В неділю, 27. лютого ц. р., греко-католицької зарок о. Я. Перрідон відправив у греко-католицькій церкві св. Юліана Убогого в Парижі врочишту Службу Божу в наміренні Митрополита Андрея. Церкву виповнила по береги українська лариська колонія, яка після богослужби підписала лист-чолобиту до львівського українського Князя Церкви, протестуючи проти нападів на його особу.

Ю. С.

Париж, 28. II. 1938.

ВИКОНАЮТЬ СВОЇ ОБОВ'ЯЗКИ СУПРОТИ ЦЕРКВИ І НАРОДУ.

Установи і громадяни Бокова, пов. Підгайці, на довірочній нараді 20. лютого ц. р. осудили

Важне для селян і для адвокатів.

ЧИ АДВОКАТИ БУДУТЬ СПИСУВАТИ КОНТРАКТИ У СПРАВІ НЕРУХОМОСТЕЙ.

Закон про нотаріат з 27-го жовтня 1933 р., що оголошений у формі президентського розпорядку, у статті 82 уводить нотаріальний примус, як договір торкається перенесення, обмеження або обтяження права власності нерухомостей. В цей спосіб позбавили адвокатів у Галичині найголовнішого джерела їх доходів і спричинили у великій мірі їх теперішню зубожіння. З другого боку згаданий нотаріальний монопол, з високою тарифою нотаріальних

оплат за виготовлення контрактів, наложив нову, досі неману дошкульну грошову данину на зубожіле село в користь нотаріє, нині здебільша спенсіонованих президентів і віцепрезидентів окружних та апеляційних судів, окружних та апеляційних судів і прокуратур, наліт воеводів, як це є впр. у Золочеві, де нотарем став колишній воевода Гараніх.

Це все спричинило такий стан на селі, що селяни, купуючи землю, дуже часто не виготовля-

ПОСЕЗОНОВА ВИПРОДАЖ

ПЛАЩІВ І РАГЛЯНІВ

ШАПІРА вул. Личаківська ч. 1.

Ф. ПОРГЕС.

Як на льотерії.

Багаті люди або такі на вищих становищах не зацікавлені добре серце. Але бурмістр надморського англійського містечка Вілліам Кокс був не тільки важною та інтелігентною особою, але і людиною з добрим серцем. Крім цього — нежонатий. Усім молодим жінкам мав він нагоду показати, яке це серце. І до добрих учнів був завжди готовий.

Перед ним сиділа гарна молода дівчина Дорота Лейн і оповідала ще раз свою історію:

— Присягаю вам, пане бурмістре, що я купила той льос 22. серпня в бюрі міської льотерії за 10 шилінгів. Залишилося мені в кишені тільки на трамвай. Я — англійка, але мене вивезли до Франції як сироту на виховання. Шороку я приїжджала до Англії на два тижні. Останнього року такою. Потім я виїхала до Марсильї, де я вчила дітей по англійськи. А коли я прочитала „Дейлі Мейк“ вислід льотерії, страшенно етішлася, що я виграла три тисячі фунтів і зараз сюди приїхала, щоб залишитися в ріднім краї.

Дорота відгортнула мичку волосся над чолом, а бурмістр помітив, що вона має ніжну руку. Вона говорила далі:

— Я була як у гарячці. Аж коли треба було віддати гроші, я помітила, що не маю льосу. Я вложила його в Марсильї до своєї торбинки. Але в дорозі я мала його кілька разів у руках, прозираючи число з газетою. А тепер не розумію, як я його згубила. Але присягаю вам, що його купила! Вони мусять мені виплатити гроші!

Секретар бурмістра, що сидів поруч, вмішався до розмови.

— Я пояснював уже панні Лейн, що без льосу ми не можемо виплатити їй грошей. Згідно з приписами мусимо чекати шість місяців. Коли за той час ніхто не з'явиться, тоді пан бурмістр вирішить, чи можна буде вигру виплатити.

— Але що я буду робити тих шість місяців? — крикнула Дорота. — Я зреклася своєї посади, ціла Марсилья знає, що я виграла на льотерії, а в Англії напевне не знайду праці.

Звернулася до бурмістра:

Повірте мені пане бурмістре і допоможіть!

Бурмістр відповів:

— Я допоміг би вам з найбільшою приємністю, але ми мусимо триматися законів державної льотерії.

Дорота витягнула хустку до носа і серце бурмістра зняло:

— Я маю один вихід...

Дівчина дивилася на нього ясними від сліз очима, а він говорив:

— Як бурмістр можу вам улекшити тут безплатний побут, поки не знайдеться ваш льос. Ми дамо вам нічліг та утримання і дещо на видатки, а потім відтягнемо собі з вашої вигри.

Дорота дивилася на нього з подивом. При цьому помітила, що той сиваний добродій має ще зовсім свіже обличчя і непоганий. Ще й джентельмен.

І так почалося...

Минув місяць. Дорота мешкала недалеко бурмістрівського дому в родині, заприятелював з „президентом міста“. Вечорами заходив туди бурмістр і винищував, як ведеться його сироті. Також про те, чи хто не з'явився із загубленим льосом. Часом запрошував Дороту до своєї льожі до театру. Раз навіть пішли по театрі на вечерю. Дорота була щаслива...

Минуло знову два тижні і Дорота довідалася, що вона завдячує свій побут в місті не мис-

кій управі, а самому бурмістрові, який покритав усі кошти її утримання із власної кишені. Це вже їй не подобалося. Не подобалося чимраз більше, за кожним разом, як вони обидвоє сходилися. І стало для неї ясно, що вона не може зовсім байдуже дивитися на нього.

Бурмістр був дуже здивований, коли почув одного вечора від своїх приятелів, що Дорота Лейн покинула їх дім, залишаючи лист з подякою за опіку, з вибаченням, що не прощається і що тепер мусить вже сама думати про себе. Бурмістр задумався і рішив зробити розшуки, куди вона виїхала.

Водночас він дістав дома лист з проханням від Дороти, щоб прийшов до одної пухорні.

— Що за ідея прийшла вам до голови? — він обурився.

— Я не можу дозволити, щоб ви мене утримували... Я вже знайшла собі місце вчительки французького до дітей.

— Ажє паймо Дорото! Чому ви мені не сказали правди...

— Якої правди?

— Я вже знаю віддавна, що ви... ви... — тут згикався.

Вона почервоніла, він усміхнувся: — Це-ж не сором.

Вона поникла головою:

— Я знаю, що ні.

— Це і так було б виявилось, що ви виталали всю ту історію з льосом...

Вона побігла і вибігла мерщій на вулицю.

Аж тепер мав бурмістр клопіт. Дорота пропала на кілька днів безслідно, а він відчував, що це перша жінка, яка вивела його з англійської рівноваги. Як вона мала через таку дурницю атікати! Те, що вона приїхала була сюди до малого містечка, з такою ідеєю — це була жаксь оужа призначення.

ють нотаріальних актів і беруть куплену землю в посідаючи, хоч вони не записані у ґрунтових книгах як її власники. Тому табулярний стан не годиться з фактичним станом і вписи у ґрунтових книгах стоять з кожним днем більше факційні. Слід тут ще згадати, що цю позанотаріальну трансакцію зправила респектують у цілості, хоч вона не створює ніяких правних наслідків для новонабувця. Таким чином це своєрідний саботаж законних принципів тому, що вони суперечливі вимогам життя, не вважаючи на те, що у загалу наших союзи є високе почуття правопорядку і законності.

Цю велику аномалію може усунути тільки привернення адвокатів у Галичині права списувати договори про нерухомості, як це було до 1933 р. Для зацікавлених селян буде це без порівняння дешевше, як це в нині не буде незлічності між табулярним і фактичним станом, при чому покращає і сьогоднішню жалюгідну матеріальну становище наших адвокатів.

З цієї причини У. П. Р. за починком посла д-ра Степана Барана виготовила ще минулого року новелу до закону про нотаріат, яку 16-го березня 1937 р. вніс у соймі пос. Гринько Гершковець, що як селянин відкриває значні

шкоди, які випливають для селян зі сучасного нотаріального монополію. У новелізаційному проекті після ст. 82. § 1, вводиться новий уступ того змісту, що договори про перехід, обмеження або обтяження права власності дотично селянських ґрунтових або лісових парцель з обшаром до п'яти гектарів є вільні від примусу списування їх у формі нотаріального акту з тим, що підписи договірних сторін на цих письмових договорах треба удостоверити у нотаря або в суді.

Минулої сесії 1936/37 згаданий вище новелізаційний внесок не прийшов під наряди соймової правничої комісії, бо сесію замикають. На основі постанов соймового правничика внесок давещ підтримав свій внесок окремим письмом до маршала сойму 9-го лютого ц. р. і тому він і далі стійкий та є тепер у соймовій правничій комісії. На окрему інтервенцію у предсідника цієї комісії, віце-маршала Подоського, заявив останній, що внесок пос. Тершаківця поставити на денний порядок комісійних нарад у черзі, але не знає, чи зможе це зробити вже в цьому місяці. Якщо це не вдасться, то справою згаданого новелізаційного проекту займуться мери торично щойно восени цього року.

Розбудова ужгородського „Українського Слова“.

Ужгородський незалежний суспільно-політичний часопис „Українське Слово“, що виходить уже VII рік під редакцією знаного закарпатського національного діяча д-ра Михайла Брацайка, виходить з дня 1. березня ц. р. замість раз на тиждень уже двічі в тиждень: в середу й суботу. В статті „Наша мета“ (ч. 9. (243) з 2. березня) редакція „У. Сл.“ з признанням підносить ідейність та завзяття тих громадян що безкорисною працює та матеріальною підтримкою допомогли розбудувати рідний часопис, і заповідає, що вона й далі не спочине, бо її мета — розбудувати ступінь „Українське Слово“ на щоденник. Редакція „У. Сл.“ вірить,

що не зважаючи на всі перепони і труднощі у своїй праці, не зважаючи на доноси і цькування ріжних москвофільських провідників, праця, запал і жертвенність українських інтелігентів та свідомих селян доведуть уже небагато до того, що Закарпаття буде мати свій національний щоденник. Щоб це якомога швидше здійснити, „Українське Слово“ мусять стати масовим часописом і бути в руках кожного свідомого інтелігента, селянина та робітника.

У зв'язку зі своєю розбудовою редакція й адміністрація „У. Сл.“ перенеслася до іншого локалі. Нова адреса „У. Сл.“ така: Ужгород, Другета пл. 8, Підкарпатська Русь, ЧСР.

Морські зброєння ССРСР та його сусідів.

СССР.

Як подають з Кореї, совітська воєнна флота має тепер 300.000 тон поємності; м. ін. належить до неї 140 підводних суден.

Тепер ССРСР замовив в Америці 2 панцирники по 35.000 тон. Крім того в ССРСР будуватимуться під пору 4 кружляки класу А і 2 кружляки класу Б. У Миколаєві будують 10.000-тонову авіоматку „Ворошилов“.

Він віднайшов її в одному багатому домі, як бонну.

— Ви мусите мені вибачити, Дорото... Це не було гарно з мого боку, але я не мав наміру вас образити.

— Якого не мали наміру? Ви закинули мені обман! А я докажу вам... Почекайте!

І вибігла з саду, де бавилася з дітьми. Бурминстр спитав дітей:

— Чи панна Дорота добра для вас?

— Дуже добра! Ми страшно її любимо!

Дорота вернулася з газетою „Дейлі Мейл“:

— Ось бачите тут мною закреслене число... три тисячі фунтів.

Саме в тій хвилині вилетів з газети блакитний листок на землю.

— Ляосі — крикнула Дорота радісно. — Я показала його в полізді.

Бурминстр провів числа — вони згоджувалися. Уперше у житті він почервонів і засоромився.

За кілька днів появилася урядове спростування, що при передруку лотерійних вигравалих у газетах помилка; замість числа 57690 відрукували там 57696.

Бурминстр не звернув на це уваги, а мучився своєю незначительною помилкою.

— Вибачте мені, Дорото... Я був запліснений — виправдувався — але виrozumіте: закоханий.

Чи ви не хотілиб поділитися із льосом... свого життя зі мною.

Відповідь була коротка:

— Хочу.

А коли перейшли на „ти“, вона сказала:

— Чи я могла мріяти, що я виграю на своє число ще щось більше як гроші!

— Но, щось більше як гроші то я не є, але збулений льос або з друкарською помилкою то я теж не є!

Порекла. в. д.

По широкому світі.

Німеччинський канцлер Гітлер приїде до Риму

мабуть 3. травня, вернеться до Берліна 10-го травня.

Литовський прем'єр Тубеліс, що перебуває в одній швейцарській санаторії, небезпечно захворів.

Турецький уряд прийняв план розбудови важкого промислу, пристосованого до військових потреб.

Американський державний департамент оголосив експозе, в якому схарактеризував висади американської закордонної політики за минулих 5 літ.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

В європейській пресі появились бузи поголоски, немовби голландська королева Вільгельміна хотіла відійти, передаючи корону князю Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Аванс, голандські міродатні кола рішуче заперечують ці поголоски.

— о —

Голандська королева не уступає.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Ч. 40. Субота, 2. березня (19. лютого) 1888.

РОЗМОВМОСЯ.

У цьому числі велика передова стаття п. к. „Розмовмося!“ у відповідь на статтю „Дневника Варшавського“, в якій той орган варшавського губернатору накинута на український національний рух в Галичині. З цієї статті видно, що редакція „Дневника Варшавського“ заболіла дуже статтю „Діло“ про політичні міркування німецького філософа Гартмана, який на випадок війни передбачував програму Росії і створення „Київського Князівства“.

„Думав би хто — писав „Дневник Варшавський“ про загальні збори „Народньої Ради“ — що в ці громадські дурні вийді справді Великий князь „Київського Князівства“, про яке писав їх орган за Германом, що недавно у брошурі покрався всю Європу.“

„Ось що — відповідало „Діло“ — заболіло „Дневника Варшавського“! — Київське Князівство! Відкинь Боже, щоб ні. Бісмарк не хотів напередку знову вати Київського Князівства з окремим великим князем! Але ж на це є рада! Можеб „Дневник Варшавський“ записав цією справою та з любови до Русі і славянофільства, щоб чужинцям не дати змоги вшитись у внутрішні справи Росії, виділивши до України наразі бодя свободу національного розвитку бодяй самосудування улазу з 1876 р., яким заборонили розвиватись наші малоруські письменності, заведення малоруського язика бодяй у народних шкільних у Україні, і т. д. — нехай, нажмо, виділяє для Русі-України бодяй національну свободу, коли вже не політичну!“

„ТАТУНЦЮ, РАТУЙ!“

У фейлетоні „Під неділю“ К. К. Устимовича дає між іншим і про протест проти награного владу гр. Романа Петосицького: „Одне тільки яма змислих всіх протестів, що ми нарід чесний, мирний і не бунтівливий. Якби так нпр. в якімсь мадерській місті несподівалися хтось у комісії маневрувати картоми в такий спосіб, як це діялось в Рогатині, то вони дістали би по личку так, що йому зуби падали вистіп! Що зробилиб чехи з таким, що спитав їх в у виконувати конституційних прав! А у нас! Не потрутити або уколоти шпилькою, то ми лиш до Тефого: „татунцю ратуй!“ тай тільки.“

Зі сойму.

На засіданні, що відбулося в четвер, 3-го м. сойм ухвалив новелу до закону про емерити, ри, яка підвищує емерити для емеритів 6 міманицьких держав, тобто зрівнює ці емерити з емеритурями емеритів польської держави.

Сойм ухвалив теж проект закону про обм. зок військової служби, про що написав ми і вчорашньому числі у вістках з останньої п'ятни. До вчорашньої згадки про добовину службу жінок додаємо, що як жінки яких можуть покінчити до військової служби сягає від 19 до 45 літ. Згідно з новим законом молодь по матурі обов'язана до військового вишколу. Це збільшить кількість армії запасу. Закон вводить примусові зупинні операції, щоб привернути здібність до військової служби.

Назву Галицької Каси Ощадності у Львів сойм змінив на „Центральна Малопольська Каса Ощадності у Львові“. Каса має хартію правно-публічної установи і має стати центровою центральною для Галичини.

Віддовження хліборобства.

На пленарному засіданні сойму 3. березня ц. р. відбулося перше читання цієї новелі, доложення поодинокими послани новелізаційних законопроектів, що торкаються відновлення хліборобства. Тимі новелами є: 1) новелі з преза, розпорядку з 24. 1934. р. про повернення до сільського господарства; 2) новелі з упорядкування різнорічних довгів; 3) новелі з президентського розпорядку з 14. жовтня 1933. р. та поділих у сплаті зобов'язань хліборобів кооператив та їх централі; 4) новелі до президентського розпорядку з 24. жовтня 1933. р. про полекції у сплаті в державних банках і банках підприємств сільського господарства і різнорічних підприємств та установ; 5) новелі до закону з 24. березня 1933. р. про полекції для різнорічних установ, що признають довгів сільським господарствам; 6) новелі до закону з 12. березня 1932. р. про полекції у сплаті утяжливих зобов'язань, що обтяжують сільське господарство.

Повніші посольські внески слід було вилучити до соймової річної комісії, але вилучили на те, що внески вирішують багато різнорічних kwestій, утворено окрему соймівну комісію для відновлення хліборобства, зазначено членів, до якої від УПР вибрані посол д-р Юліан Бар'яна, Комісія розглядала ці новелі 3. березня ц. р.

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД.

Вивісна в українській мові предметом присуду Окружного Суду.

З кінцем липня і початком серпня постерунк державної поліції у Велдіжі став доглатися від Управи кооперативної „Рільник“ у Ноддині, повіт Долина, вміщення на крамниці кооперативної двомовної вивіски. Управа кооперативної цьому жалю, як правно необоснованому, спротивилася, а наслідок був такий: постерунковий зняв вивіску та зложив її в склянку громади. В цьому часі РСЖК у Львові інтерв'ював письменно в довіряючого старости і у вивісці цієї інтервенції солтис на доручення постерунку звернув кооперативну вивіску. Управа на цьому не покінчилася, бо внаслідок внесення постерунку д. п. в Велдіжі довіряючий староста рішенням з 18. X. 1937. покарав

справника кооперативної Федора Андрушка гризаною за порушення арт. 33. пром. права, а саме через те, що на крамниці кооперативної не було „відповідної вивіски“. Внаслідок відклику справника, дня 14. лютого 1938 р. відбулася в Окружному Суді в Стрию розправа. Суд прихилився до виводів оборони, що наскільки фірма кооперативної вміщена на вивісці відповідно фірмі вписаній до реєстру, то таке означення кооперативної виповнює вимогу арт. 33. пром. права і видав присуд, що виправдує справника.

В цей спосіб суд висказав погляд правний, що вивіска в українській мові зовсім вистачає згідно з вимогами з арт. 33. пром. закону.

40 років кооперативної праці.

Устшедні Еднота (Центральний Союз) сільсько-господарських кооператив у Празі нещодавно вступила у пятий десяток свого існування. Було це в листопаді 1897-го року, коли після рішення установчих зборів делегатів поміщово-осадних товариств у Чехах, після різних заходів та настирливих відмовлень з боку кола австрійських судів, статут Центрального Союзу сільсько-господарських кооператив у Празі вписано під натиском Праского Вищого Земського Суду, до реєстру Торгового Суду в Празі, на підставі тодішніх у Австрії законів щодо кооперативних товариств.

Завдання Центрального Союзу при його заснуванні полягали передовсім на об'єднанні різних форм сільсько-господарської кооперації з метою дати їм широкую підтримку кредитною, організаційною ревізію, культурною роботою в кооперативах, торговельно-промисловою діяльністю, відповідно до зросту потреб цих кооперативів. Центральный Союз швидко зростає; кооперативні вступали до нього сотнями; вже в році 1902 він був найбільшим Союзом у цілій колишній австрійській монархії. Мало того, він був зразковим Союзом завдяки бездоганній організації своїх операцій. Він був (за термінологією австрійців) парадним*) Союзом, тому, що саме до цього Союзу колишній віденський уряд посилав чужинців, коли вони цікавилися кооперативною справою в Австрії. За 40 років діяльності Устшедні Еднота не боялася ускладнити своїх завдань, включаючи нові роди кооперативної праці. 20 років тому, під головуванням чільного державного діяча Чехословаччини, небижчика Антонія Шведли, провели важкі зміни у статуті Устшедні Едноти. Тоді втягли до статуту засаду поділу праці в Центральному Союзі між п'ятьма автономними фахівцями, з яких кожний включав у собі кооперативні, тотожні щодо своїх завдань. Це такі фахи:

- I. дрібних крамниць;
- II. кооператив складових, мельничних та млинських;
- III. кооператив для використання електричної енергії та машин;
- IV. Союзу молочних кооператив;
- V. товариств для збуту худоби.

До року 1924-го Устшедні Еднота була не тільки Центральною Касою для своїх кооперативів, але й Центральною Торговельно-Промисловою Організацією, що вела операції в інтересах товариств, що ввійшли у склад її членів. Але закон з року 1924-го заборонив організацію, що приймають вклади, вести торгівлю різними товарами.

Та Центральный Союз реорганізував свою діяльність: замість вести торгівлю своїм іменем, він улаштував цілу низку (при собі) торговельно-промислових акційних підприємств. Ці підприємства є по формі самостійними торговельно-промисловими організаціями з кооперативним характером своєї діяльності. Поправді це — організації, якими всебічно проводить та контролює їх Центральный Союз. Такими підприємствами є: а) Кооперативно-закупочний Союз сільсько-господарських кооператив у Празі; б) Агросоль — акційне товариство, хлібопаліве та торговельно-промислове; в) Вес — акційне товариство торгівлі гуртом електро-технічними предметами; г) Селекта — товариство для культури зерна та городовини.

*) Далі цілава стаття з-ра Рузана в „Немалетській українській літературі“ 1934—1, з нагоди ювілейного Устшедні Едноти.

Від часу відродження Чехословаччини до самостійного політичного життя, діяльність Центрального Союзу ще більше виросла. Це видно з того, що перед 20-ти роками в ньому було 295 службовців усіх категорій; нині є в ньому, разом із персоналом, що працює в перерахованих вище підприємствах та в Ревізійному Союзі — 1379 службовців. Незалежно від того, про розвиток діяльності Центрального Союзу говорять порівняльні дані зі стану автіів Устшедні Едноти за два роки: 1917 та 1936. Ось, у році 1917 решта уділених Устшедні Едноті позичок своїм членам сягала до 5,6 мільонів кч., а в році 1936 — 942,5 мільонів; рухоме та нерухоме майно доходило до — 2,1 та 57,6 мільонів кч.; уділи (паї) — 0,5 та 12,0 мільонів, власні засоби — 0,7 та 103,3 мільони; вклади складали відповідно 148,5 та 863,1 мільонів кч.; вклади — 150,5 та 1320 мільонів кч.; суми білявців відповідно — 163 та 1917 мільонів кч. Але, щоб уявити собі дійсні розміри праці Устшедні Едноти, необхідно прийняти на увагу обороти згаданих торговельних організацій, що працюють при Центральному Союзі. Коли візьмемо тільки дві такі організації: Кооперативу та Агросоль, то перша з них продала в році 1936 різних товарів 118.000 вагонів на загальну суму 1.084 мільони кч.; друга продала майже 42.000 вагонів на суму 416 мільонів кч. Слід зазначити, що в році 1937-ім обороти цих двох організацій були багато значніші.

Успіхи Устшедні Едноти за час самостійного політичного життя Чехословаччини попросту вражають. Безсумнівно, що значна частина успіхів завдячує це вмілому прововоді. Брак місця не дозволяє нам говорити про ці подробиці, але не можна не згадати двох головних керівників Центрального Союзу, а саме: П. Годова, інженір Кліндера, добре відомий не лише кооперативним колам своєї країни, але й закордоном, та головний директор Устшедні Едноти, д-р Л. Дворжак, чільний кооператор та знавець фінансових справ; згадані особи присвятили вже багато років свої сили Устшедні Едноті.

Проф. С. Бородаєвський.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЗАПОВІДАЮТЬ КІНЕЦЬ „ВІДПЛИВУ“ ПОЛЬСЬКОЇ ЕНЕРГІЇ ЗІ СХІДНИХ ЗЕМЕЛЬ І ПОЧАТОК ПІ „ПРИПЛИВУ“ ДЛЯ СКРИПЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ І СУСПІЛЬНОЇ ПРАЦІ.

Повільняючи до життя Господарської Ради Сх. Галичини надікнуло польському купцівству не тільки тут, але і в Варшаві, бо навіть у західній Польщі, до численних міркувань, у яких патріотична нотка грає далеко не останню роль. До таких голосів треба зарахувати м. і. перебуваючу „Газети Польської“ п. н. „Вісник“ припала.

Називаючи до ініціативи Госп. Ради і до Центр. Пром. Окруж. яку доопинуватиме діяльність округу зі станиславським і тернопільським аспіном, автор підкреслює велику роль швидко-східних воєнізмів не тільки в господарстві, але тож і становлення мислительної і „мародерської“ політики. Міжнародний політичний не може бути байдужий терен, що припускає поміж Чехословаччину, Румунію і СРСР. Знову розв'язав української проблеми буде безсумнівно підвищенням інтенсивності польської „мародерської“ політики на сході. Напрям, що його візьме у Львові розвиток української проблеми, матиме невіддільне значення в процесі зростання т. зв. прес'я в інших землях Польщі.

Тому кооператив польського елемента на схід-східних землях не може користуватися. Досі чимало було про-граш і заплівів. Тиме повільного політичного

плану, опертого на лівих і добрих дотримувачів до-свідів.

Кільканадцять років після вибуху польської держави експансія польської зі східних земель була до по-тра і до загону для організації державності. Через те на сході польська енергія витала. Це було тим аспіном, що риночково сучасницька асувала над ментом (читай: українців) пішло без репти на суспільну пра-цю. Сьогодні можна спостерігати, що відпала польська енергія з „аресових земель“ східних. Але навіть час, в якому треба сплатити довг, що його затримав центральні державні осередки і аспіди у польського елемента на сході. Треба організувати поворотний при-плив енергії на західний фронт, аби не допустити і зворотній реакцією асувалим східні землі. Всі партійні неспорозуміння, амбії, тиски, треба безоглядно відступити від них великих заплівів.

Стійкий „Газети П.“. Як завжди в ці міркуваннях на глі повстання „Госп. Ради“ під тиском господарських завдань, що означали її ініціатори, не треба збо-підтримувати.

„СПОЛЕМ“ ПОДАЄ В СУД „СЛОВО НАРОДОВЕ“ ЗА ПОШИРЮВАННЯ ВІСТІ ПРО ДОГОВІР „СПОЛЕМ“ З УКРАЇНЦЯМИ.

Кооперативний орган „Сполем“ з 25. лютого п. р. полемізує зі статтею „Слово Народове“ про подорож, що поїхавши п. н. „Слово Народове“ до спілки в україн-щині хотіли опанувати господарство Сх. Галичини. „Сполем“ заважає між іншим, що польська кооператива не є божими антисемитами, що розбивають жидівські голоси і крамниці, а спритними замінюють більше жидівських крамниць, ніж усі „Слова Народові“ крикливо і злодійсько промовляють. Далше читально: „Жидівським гумористичним“ підозрінням „Сполем“, немов то воно бралося „духалосем“ з українцями для від-дання Сх. Галичини в жидівську неволю. Про договір з українцями — кінчить газета — забудь довідатися від „Слова Народового“ на судовій розправі.

„КОМІСІЯ ІЛІЯРНЕРА“ — ОЖИВЛЕНА ДИСКУСІЯ.

Спроба надати новий забіг державному інтервенціонізму в Польщі широко обговорює далше вся го-сподарська і політична преса. На початку для роз-гляду різних проектів „Комісія Іліярнера“ (див. по-стерунки „Ек. Огляд“) двалися деякі вола з надпо-мою, що вола не дозволяє ні трішки обійняти бюрократи-зацію господарського життя в Польщі і що заплів цю бюрократизацію ослабить у верності приватної го-сподарської диспозиції. Та є очевидно і таке, яким гро-моздкий характер комісії не подобається. „Кур'єр По-ранний“ навіть висунув „отрашма“, відносно го-сподарськ: кола заступають переважно інтереси інтерес, через те кола на їх прихильні виступи щодо оформ-лення інтервенціонізму треба вважати „дискретним оманом“.

Треба признати, що вже проголошені на днях то-ти офіційні тези про госп. інтервенціонізм асо-кують справу далеко не так, як цього хочуть переко-нати інтервенціоністи чи такі статистики є економічної „Газети Польської“ і жини нечисленні на плоти ор-ганів преси, що асокують у сторону тоталізму. В 3-й тезі виразно означено, що концентрація інтервенці-онізму в міністерстві пром. і торговлі „дана б є в по-вності до подальшого бюрократизації госп. життя до значної розбудови урядового апарату і до урва-ня фактом неурядових чинників від спікорачі“.

Як зазначено в цих тезах — відповідно „Комісії Іліярнера“ є: 1) організація широкі дитини управ-ління методом інтервенціонізму і 2) організація проект оцінку про братання саморегуляції (якщо комісія неважимо доцільною реформу теперішнього органу).

З нашої кооперації.

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА ПОТРЕБИ УКРАЇН-СЬКОЇ НАУКИ.

Решісний Союз Українських Кооператив у Львові призначив з окремого фонду, асоціального нашим ко-оперативам на потреби української науки і культури суму 1000 злот. на науковий план Наукового Тов. ім. Шев-ченка у Львові. Спонсорів бачилим РСЖК Влада Н. Т. III. призначив асаду суму на оплату українців, які ані займаються енциклопедичними дослідками, ані-етими для праці комісії Національної Економіки, Соці-альної і Статистичної. Таким способом створено заклади жертви української кооперації при Н. Т.-ім. III. „Опа-стистичну Робітню“, необхідну для наукових дослідів на ті економічні і демографічні.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ПОВІСТЬ З КООПЕРАТИВНО-ГО ЖИТТЯ.

На днях появилася друком повістка Т. зв. Україн-ських Кооперативів повість з кооперативного життя С. Білбоєвського п. н. „Димаріана мина“. Автор змало-ує суспільне тло, на якому розвивається у нас не го-лі кооперативна ідея і трудящі, які вола мають. Кни-жка має 206 ст. 84. мисла дбайливо, вмісту аспіди арт. М. Буткович.

МАНДРИВНИ КООПЕРАТИВНІ ПРОПАГАТОРИ.

РСЖК внісав з сінцем лютого п. р. 8 мандриків пропагаторів кооперації у західній округі на час 1—3 місяців.

В. Л.

Сторінка без політики.

Інтерв'ю з убивником.

ЯК ПРАЦЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ЧАСОПИСИ.

Америка — це край різних дивоглядів і необмежених можливостей. Це торкається в першу чергу американських часописів. Сензація в їхній розгінною силою. Щоб подати сенсаційні вісті, не бояться там і не соромляться навіть якийсь час зберігати алочників перед поліцією.

Жахливе вбивство прегарної моделки на дівчата Вероніки Гелесон разом із її матір'ю та зі субликатором, який у них мешкав — викликало в цілій Америці величезне враження. Поліція почала негайно слідство і устійнула, що за гадним убивником є ризбар Ірвін, який побував довгий час у лікарні для божевільних. Гарна Вероніка була в нього колись моделкою.

Лови по цілях Злучених Держав.

Тоді почалися лови за убивником по цілях злучених Держав. Ірвін виривав все тут, то там і завжди він в останній хвилині виривався погоні з рук. Але що він не мав відповідних грошових засобів, то його арештування було лиш питанням часу. Американська опінія цікавилася цілою справою і зацікавилася у всіх містах, що торкалися Ірвіна. Поліція мусіла, як завжди в таких випадках, витерпіти чимало докорів і закидів про свою пинизість та неездирність.

Одного дня викликав хтось телефоном редакцію „Шікаго Трібун“. Голос на другому кінці телефону заявив, що він є Ірвіном. Він погодився віддати себе за посередництвом часопису в руки поліції, якщо йому запевнять відповідну суму грошей. Та в редакції не повірили, щоб алочник, який скінчив на електричній кріслі і який не має ніяких своїх, домагався грошей. Усі думали, що якийсь обманець піднімає під привидом Ірвіна і тому відкинули його ofertу.

Небагом таку саму пропозицію дістав часопис із концерну Герста „Шікаго Геральд“.

Той часопис відразу орієнтувався у всіх можливостях сензації, які редакції самі в руки падають і приймає пропозицію. Коли той, що говорив телефоном, з'явився в редакції, ствердив, що він справді Ірвін.

Що години надзвичайне видання.

Тепер редакції почала тихцем використовувати цю надзвичайну нагоду. Випити тривав від суботи до неділі попуду. Чотириох або п'ятиох репортерів змінялося що дві або три години. Кожної години появлялося окреме надзвичайне видання, яке мало між читачами кезувалий успіх. Щоб Ірвін не вибився зі сил і мав увесь час добрий гумор, давали йому до схочу напиків і страв. Репортери грали теж із ним у карти, щоб його трохи розважити, коли він попадав у песимізм.

За той час інші часописи, зокрема „Шікаго Трібун“, яке само випустило легководушну тачку „лакоминку“ з рук, счинили алярм і накинулися на поліцію, що вона мовчки погоджується на таку безличну поведінку. Часописи домагалися, щоб поліція негайно арештувала Ірвіна.

Та легко сказати, а важче зробити! Коли урядовці поліції негайно після появи першого надзвичайного видання прийшли до редакції, не застали там навіть сліду по Ірвіні, хоч поліція обставила цілий будинок від пивниці аж до стрих і перешукала навіть найменшу закутку.

Усі службовики редакції не зрадилися ні одним словом. У редакції передбачили відвідання поліції і скрили Ірвіна в елегантній гостиниці, в якій випадками кімнату й без перешкод дає його там вилитувати. Щойно тоді, коли при найкращій волі, не могли вже нічого вилусити з убивника, передали його в руки поліції.

Як у Констанці продавали Овідія.

Перед кількома днями намагався з-букарештської судової інстанції втекти один в'язень, який під час проходження своїм сторожам сілою в'язень. Спроба не удалася і в'язень замислився далі серед в'язничних мурів. Тим в'язнем, що намагався втекти, був слабий обманець і гоштанлер Фраггопол, який перед букарештським судом мав відповідати за цілу низку своїх гріхів. Одним із найбільших його успіхів, була продаж пам'ятника Овідія в Констанці для громадської ради одного села в Добруджі.

„Генеральний урядовий інспектор“.

Одного дня повідомив свою станицю поліції, який на головному льоці Констанци виконував службу, що приїхало вісьмох селян із трьома возами, які хочуть статую римського поета Овідія здіяти і забрати зі собою.

Простодушні селяни вказалися якоюсь по-ліційною „генеральним інспектором Деліо“ і обіцяли своїми мотузками бронзову статую поета, який жив у старині підчас свого заслання в тому місті, яке називалося тоді Томі. Поліція завела спантелених селян на комісаріат, на якому селяни заявили, що вони купили статую Овідія зовсім чесно і правильно для свого села. Вони вказалися при тому умовою купити та по-свідомо заплатити згаданого вже генерального інспектора.

З комісаріату перевели обох селян до поліційної квестури. Там вони заявили, що все робили в найкращій вірі. Тоді вийшло з оповідання селян, що кілька тижнів перед тим приїхав до їх села „пан генеральний інспектор з Букарешту“ на „інспекцію“. Коли вінт села доїжджав, що високопоставлений гість зайшов до тамошньої жандармської станиці, він сподівався, що „гість“ загляне й до громадського уряду. І справді урядовець в Букарешту зайшов до громадського будинку і прислухувався якийсь час засіданню громадської ради, яка турбувалася різними справами села.

Громадська рада повідомил з острахом „пана інспектора“, що вони вирішили побудувати у своїм селі пам'ятник у честь поетичного вояки підчас світової війни і приблизно на те 30.000 левів. Тут вже з'явився „генеральний ін-“

спектор“ і поради селянам змінити їх плян, тому, що новий пам'ятник коштуватиме кількасот тисяч левів. Краще було би купити за безцінь старий пам'ятник Овідія в Констанці. Він, генеральний інспектор, хоче продати той пам'ятник, щоб збільшити грошу під новий, великий пам'ятник короля Карла I.

Генеральному інспекторові Деліо вдалося красномовними словами переконати наївних селян і вони погодилися на його проєкт, щоб купити для свого села Овідія за 23.000 левів.

Генеральний інспектор взяв гроші — більше готівки гід що пору не було у громадській касі — виставив посвідку і наказ видачі пам'ятника.

З тієї нагоди узалили ще ради добрий моторчик, на якому підпили собі разом із паном інспектором.

Щойно на поліційній станиці Констанци доїжджали легковий сідани, що Овідій не є на продаж, а є найбільшою пам'яткою міста та, що „генеральний інспектор“ Деліо є тотожний з обманцем Фраггополем.

Американець, який купив стовп Траяна.

Підія з Констанци нагадує ще якийсь римський пам'ятник, славу коломну Траяна в Римі, що й перед кількома роками хотів купити американець на привиде Гарднер, щоб забрати її з собою до батьківщини.

Коли американський турист побачив уперше коломну Траяна, то аж очі заблищали йому з подиву. Запримити це якийсь римлянин, що оповідав стовп. Так блищать лиш очі людини, яка хоче щось за всяку ціну здобути.

Синьоре взявся відразу за діло і запропонував американцеві продати коломну. Американець виплатив 20.000 фунтів стерлінгів, щоб віддати державі те, що державне. Синьоре домагався для себе 1.000 фунтів. Якби він був нічого для себе не домагався, була би ціла справа підлягала американцеві доволі підозріла, бо хтож робить сьогодні щонебудь із чистих ідей, них мотивів, без особистих користей.

Очевидно, американський містер не був знову такою дуже легковірним. Ні, він домагався, щоб все було на-підписи. Звичайний жист йо-

му не вистачав, він хотів мати урядовий документ. Синьоре погодився й на те. Добре, містер буде все мати, лиш треба віддати кілька містерств, роздобути кілька підписів і підписати всі формальності. А тепер треба ще вилити десятиох інжирів і п'ятьдесятиох бітників.

Колиж інженери та робітники створили коломною Траяна, подивилися на коломну, подивилися на американця, глибоко на його документи і...

Тоді почали сміятися з усіх сил. А з сміялася ціла Італія. Грошей не було, тамного „синьора“ також, американцеві залишили тільки анекдот: „Як я ще був у Римі і купив коломну Траяна...“ А що той американець був не лише багатий але й пустий, то він мавбуть оповідає цілу пригоду своїм гостям Кенті, або Огайо.

„ДОВІРНА“ ПУБЛИКА.

В Полудневій Америці всі мешканці особливо гарячий темперамент, який вони вживають в буденному житті, а коли в них як в очевидно в кінці. Публіка полудневих американських кін дивляла дуже галасливо, гаряче своє задоволення або недоволення фільм, що їх ексцитують. Коли публіка не добується якийсь фільм, тоді цю фільму критеріати й починали іншу. Зате, коли фільм фичить „біс“ кінооператор пускає ще раз ту саму сцену, яка мала усіх серед публіки.

Зовсім буденне явище в полудневих американських кінах — це стрілянина до екрану. Тоді стріляють до екрану, немов хотять бачити чимось змінити на екрані хід подій. Тоді сеж бути ічачником і управителем кіна в аудиторії Америки не дуже легко, бо вони доводі неприємно, тим більше, що нема нічого домагається відшкодування за знищені екрани улаження. Поліція в таких випадках не може нічого, бо, як в'язи, приходить пізно.

Найбільше поширення свідать про високу якість паперців і тупи „КАЛИНА“

ВЕСЕЛЕ.

ПОМИЛКА.

Сусід: „Це безличність співати сестри. Чи ви не чули, що в увесь час співають сестри?“
— Ах, тому? А я думала, що в увесь час співають сестри.

ВЕСНЯНА ПОГОДА.

— Як вам подобається ця весняна погода?
— Прегарна. Моя жінка ще перше так перестудилася, що не може самостійно мовити.

НЕ МАЄ ОХОТИ.

— Маю завтра йти на полювання, але немаю охоти.
— А чий шлюб?
— Мій.

ДОВГО ПАДАВ.

Шеф: Чому ви знову спілкуєтесь з Урядовцем? Я поспівував, там дивитися з сходів свого дому і ала.
Шеф: То аж цілу годину я вважав.

ДИТЯЧА РАДІСТЬ.

Діти зібралися під школою, раділи, раділи, раділи, однак до школи ніхто не пішов.
Чому?

Бо якийсь смішний хлібчик летів над кією напроти школи і падав на підпаланих джерма.
Налис на висівці був такий:
„Молоді ніжне 16 літ єсть підписати“

НА ГОСПОДАРСЬКІ ТЕМИ.

Правда про прищипку.

Коли перед широким наслідком перші вістки про заразний стан прищипки в Німеччині та перехід її на цей бік кордону, — на широкі кола вплив жак. Це й не дивно, якщо зваяти, які погубні наслідки моглаб спричинити прищипка, перейшовши на наші землі!

Але від того часу багато змінилось на краще. Прищипка, занесена уперше до Франції з північно-африканських колоній, спалахнула тут великим полум'ям і вигинуло від неї багато худоби. В дальшому перекинулася вона на області чеських та німецьких земель; звідти перейшла на окраїни Польщі до Велюня і Кемпна. Тут по завзятій кампанії уряду — закладували її. Але не вдалося прослідити і унеможливити шляхів зараження, якими вона напала у Познаньщину й краківське. Незабаром і тут припинили пошесть радикальним засобом, тобто просто вбивали хорі і підозрілі в зараженні штуки.

Ця коротка історія вчить нас багато! Небезпека грізної досі прищипки зменшилася дрібні. Раз тому, що заразень в ході (пасаж) через десятки тисяч худоби, значно обезпечився (мітгація). З другого-ж боку те, що уряд ужив усіх засобів для локалізації прищипки в небагатьох осередках, дозволяє сподіватися, що пошесть не піде на дальші землі. Тепер прищипка на території Польщі — вигасає. Сприяє цьому безсумнівно й змова пора, що елімінує головних носіїв пошесть. Перевалювання худоби з місця на місце для апропізаційних чи пак годівельних цілей піддали тепер гострій нормалізації, — тож небезпека прищипки з закордону моглаб загрожувати хіба від диких жвачів та горон, які за жиром передітають сотні кілометрів і обсідають по дорозі різні людські оселі.

Цей корисний бюлетень прищипки зовсім не зменшує потреби обачної чуйності й поготівля на випадок якщо прищипка наново спалахнула з новою! Бо можуть бути ще й затаєні, непрошляжені джерела пошесть. Тому треба інформувати громадянство про катаклізми, які наближаються і моглиб захитати наше с-господарське життя. Але справу треба представляти, співзвучно на вірогідних фактах, що відповідають справжньому стану: небезпеки в даній мент; не слід при тому подавати переборщених, чи й невірних подробиць, — що моглоб викликати шкідливу паніку. У відношенні до пошесть хорів між тваринами, зокрема прищипки, має це велику вагу тому, що залігані моглиб скривати окремі випадки захворювань, та утруднити цим урядові негайну ліквідацію прищипки у свіжих центрах, що есентуально виявилися. А треба мати на приміті, що акція уряду у поборюванні пошесть без запятого і послідовного співдіння села — не мати корисних успіхів. Такий стан потягає за собою довший хід хвороби і продовжує контумацію зараженого осередка.

Матеріальні втрати від прищипки — не тільки у відсотку падежі худоби, але передовсім у зменшенні прибутку у продукції, також у пометанні телят в часі хвороби, і далі у припиненні торгів та експорту за границю. Ці втрати у досумку — йдуть у мільони. Всі великодержави, а якими Польща стоїть у ветеринарно-політичних взаємовідносинах (ветеринарних конвенціях), мають у нас своїх емісарів у консулятах. Вони стежать за ходом пошесть хорів між тваринами й інформують про це негайно свої уряди, представляючи значимі справу тенденційно з переборщенням. Внаслідок цього негайно замикають границю для імпорту тварин і їх продуктів. Тут не завжди виходить в рахунок зараження небезпека, частіше грає тут роль аграрна політика. Зразок цього бачили ми недавно, як на румунській границі затримали більший транспорт худоби, мовляв за уваги на „небезпеку прищипки“, а також в забороні ввозу великої до одної з заморських держав.

У нас знову полюють на сенсаційні різкі репортери а також свійські й аграмачні кореспонденти, які — не завжди перевіривши справу як слід, передають в краю і за границею переборщених, а то й неправдивих вісток, чим — ясно — приносять велику шкоду сільському господарству і державі. Тому німецький уряд, маючи саме це за увагу, заборонив під гострим каранням проголошувати бюлетени про прищипку.

Але шкідлива діяльність різних невідповідальних осіб не кінчиться на тому, що вони опублікують переборщених, не завжди згідні з прав-

дою, вістки про небезпеку прищипки. Можна не раз прочитати також всякі оголошення, що мають на меті особливу рекламу, щоб шир, збільшити розпродажу молока, яке — мовляв — „в пастеризованому стані“ хоронить перед прищипкою (!). Але воно зовсім не так. Молоко від хорих прищипкою коров, навіть пастеризоване для здоров'я людини шкідливе; шойно переварене (стерилізоване) не шкодить. Тож і по закону молоко від хорих штук можна споживати, але виключно в перевареному стані!

В одному тижневику (ч. 4. (474) з 30. 1. п. р.) подають пораду, що прищипку можна лікувати промисловою ротовою ямни розчином карболі (!). Нічого такого не можна дораджувати! Всі відзаражуючі засоби — фенолі (карболі, лізолі, крезолі, креоліна, бацілліолі) їдкі і сильно воноють, тож у пристосуванні до ротових полоканок, викликають обридження і зменшення апетиту у худоби, яку хвороба вже й так згнобила. А з цього виходить тільки більша матеріальна втрата.

Закон доручає лікування всеціло вет.-лікареві; тож не слід і то під загрозою важких кар, самому лікувати чимнебудь хорі прищипкою тварини! Натомість треба ужити всіх зусиль, щоб зберегти худобу перед небезпкою зараження, якщо така небезпека стала актуальною.

Як хоронити худобу перед прищипкою? Прищипка — як і інші тваринні пошесть, підпадає під розпорядки закону про поборювання пошесть хорів з 22. серпня 1927. р. В. Д. З. ч. 77, поз 673, арт. 40—42. і виконаний розпорядок до цього з 9. січня 1928 р. В. Д. З. ч. 19, поз. 167 §§ 132—137.

Першим обов'язком кожного власника худоби є негайно сповістити волюсть про заприпинення прищипки.

Щоби не допустити до зараження худоби, треба зберегти оних X, заповідей:

I. Не набувати в часі, коли панує прищипка, худоби невідомого походження!

II. Не пускати в загороду похатніх торговців худобою-безрогами, бо вони обслуговували передше мабуть хорі штуки або підозрілі в зараженні й моглиб легко на брудних руках перенести зарази на нашу здорову худобу!

III. Не доганяти коров до бугаїв у підозрілих осередках, зокрема там, де не дбають про чистоту стадника, або пускають корови без контролю їх походження!

На Фонд Хліборобської Освіти ім. о. Т. Войнаровського

зложили даліше (третій спис.): Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів, 100 зол.; Красний Союз Кредитовий (Центробанк), Львів, 50 зол.; Промбанк, Львів, 50 зол.; інж. Роман Левачий, Коршів, 100 зол.; Ірина й Євген Гашинські, Підлюте 20

зол. — Разом з попередніми 1.610 зол. Жертводавцям шире дякує Т-во „Сільський Господар“ та просить дальші датки пересилати 1) до Кооп. Банку „Дністер“, Львів, Руська 20, ч. 18.550 або 2) до Центробанку, Львів, 3 Мая 15, ч. 13.250.

Бюджет британського міністерства війни.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗБІЛЬШУЄ АРМІЮ.

Вчора оголошено прелімінар бюджету британського міністерства війни. Він вищий на 24 міль. фунтів від минулорічного, сягнув цифру 106,000,000. З того 21,000,000 зуживється на воєнний промисл, 85,000,000 на саму армію.

На цей рік підвищено чисельний стан британської армії на 2.000, себто до 170.000. Територіальну армію збільшать зі 130.000 на 132.000. До кінця цього року на 15 полків кінноти 12 буде змоторизованих.

СССР ліквідує всі консуляти в Німеччині, Німеччина --- в ССР.

Німецький уряд вислав до совітського уряду ноту, в якій домагається ліквідації совітських консулятів у Гамбургу та Кенігсбергу до 15. травня. До того часу Німеччина ліквідує

свої консуляти в Києві та в Новосибірську, залишаючи лиш консулярний відділ при амбасаді у Москві.

Перед дальшою національною офензивою

ПІД ТЕРУЕЛЕМ ТА У ПІВДЕННІЙ ЕСПАНІІ.

Як подає Радіо Насіональ, вчора здобула національна армія кілька важких позицій під Теруелем; у цьому наступі помагало летунство.

Також південна армія посунулася на перші лінії, приготуючися до вирішного удару.

На піренейському фронті та в околиці Альмерії розвинуло велику активність національне летунство.

ЛІТАКИ ЧЕРВОНОГО УРЯДУ БОМБАРДУВАЛИ НЕВТРАЛЬНУ ПРИСТАНЬ.

П'ять літаків червоного уряду бомбардувало вчора пополуноді Пальма ді Мальйорна і скинуло бомби на пристань і полюсу що її приналежить неутральною. Під ту пору у пристані стояв англійський пінцирник Рояль і два італійські торгові. Протилежували батерії примусової літаки до відлету. Викинені бомби не спричинили ніяких шкідів ні жертв у людях.

4 УПУСТИТЕ КНИЖКИ ВИДАВНИЦТВА „ДІЛО“!

Доногоо?

— Дві великі шпигунські афери. Справа шпигунської афери у Закарпатських в'язнях виявилася щораз то нов. секційна афера. Аферу вдалося викрити приманкою. Але до департаменту справедливості в Нью-Йорку зателефонував хтось із пашпортних біжир і домаганням прислати 60 тисяч доларів. Урядовці, що відобрали телефонічний лист, відмовили йому, що це неможливо.

за. Тому наказав двом детективам, щоб слідували урядовця, який поніс паспортні книжечки. І дійсно детективи догнали, що урядовця з паспортами спинив на вулиці якийсь незнайомий чоловік і заявив йому, що начальник паспортного бюро мусів піти до одної каварни. Туди теж треба віднести паспорт. В каварні урядовцеві заявили, що шеф паспортного бюро визначив стрічу в іншому місці. Детективи пішли теж туди та арештували з місця злочинного директора паспортного бюро. Виявилося, що ним був дезертир американської марини Рамріч, який подав прізвиська членів шпигунської організації. Поділя арештувала негайно летуна Еріка Глязера і гарну манікюрстку з великого корабля „Евріспа“ Йоганну Гофман. Вона перевозила до Європи всі вістки шпигунської організації. У Глязера знайшли ключ до тайного шифру, при допомозі якого вдалося відчитати документи, продані чужим державам. Слідство виявило, що шпигунська організація передавала головні подробиці про будову нових типів воєнних літаків і важких гармат. Нову шпигунську аферу викрили теж в Англії. Минулого вівторка вечором поліція арештувала власника фризійського заведення в Данді Жесіе Жорден. Його обвинувачують за крадіж дуже важких тайних документів. Під час ревізії у фризійським саїсони і сусіднім помешканні був присутній старшина з розвідки з міністерства війни. Вдаючи викрити багато документів у справі поширеної шпигунської організації.

— Втеча капіталів з Австрії. В останніх днях віденська поліція затримала кілька осіб, між ними двох банкірів, які намагалися вивести гроші капіталів за кордон.

— Пяте місто на болотах. Мусоліні затвердив план будови пятого міста на давніх понтийських болотах. План архітектів Петруччія і Туфароліа є останнім словом архітектури фашистської ери.

— Засуд 13-ох осіб за шпигунство. Воєнний суд на Литві засудив 13 осіб за шпигунство, між ними Витовда Гіке на кару смерті. Чотирьох підсудних засудив суд на кару смерті, 8 на в'язницю від 2-ох до 15-ох років. Литовська преса не подає ніяких мотивів.

— Величезні розміри повені в Каліфорнії. Повінь у Каліфорнії потягнула за собою жертв 124 осіб. Багато місцевостей відтятих зовсім від світа і з ними не адалося налагодити комунікації вже від чотирьох днів. Повінь знищила 10.000 родин, а втрати сягають понад 25 мільйонів доларів. Нижче положена частина міста Лос Анджелес під водою. Студію фільмової мрії Параманту евакуоване. Під натиском фільм завалився великий дерев'яний міст, з якого публіка приглядалася повені, 10 осіб потонуло, 6 агнуло під завалищами мосту. Залізнична комунікація з південною Каліфорнією перервана. Вода позминала зовсім залізничні шляхи в багатьох місцях.

— Де є найбільше масонів? Найбільше масонів є у Злучених Державах, бо аж 3.306.000, в Англії 400.000 братів, у Шкотії 59.000, в Австрії 192.000, у Франції 48.200, в Німеччині, перед приходом до влади канц. Гітлера, було 70.260, у Швеції 23.170, в Данії 8.480, в Бельгії 1.800, у Греції 4.000, в Голландії 8.250, в Норвегії 11.800, в Португалії 5.000, в Румунії 3.350, у Швейцарії 5.000, в Іспанії 6.810, в Югославії 1.000, в Болгарії 550, в Польщі 400 в 11-ох державах.

— Ріжні вісти. В Нью Йорку важко занедужав пош. Гава, співробітник президента Вільсона на мировій конференції в 1919 р. — У Трієстально також знищили великий склад товарів і фабрик. Шкода сягає 7 мільйонів лірів. — У Мінхені забилися два трамваї, 13 пасажирів тяжко ранених. — В музею в Ленінграді виставили твори еспанського мистецтва, що їх пограбували червоні в Мадриді, Барселоні і Валенсії. — В Парижі напало двоє грабників на джастаря Денна, оглушили його та забрали йому 40.000 франків на очах численної публіки.

— Справлення помилок. У „Жуничій сторінці“ („Діло“ ч. 47) в статті Марії Морачевської „Бенкет серед чуми“ зайшла в першому реченні друкарська помилка. Замість коли „я писала статтю“ має бути „коли я читала“.

— Правничий відпочинок. Вдома, що кожна людина має, муштує не тільки потребу плоти черевця і умовного відпочинку. Коли хотімо дійсно відпочити, треба відійти від будинку — відімкнути, відпочити на душі і сні, усе своє первотому та пристоїти домі. Кожен живе, але займається домашнім господарством овор відчує добродійний вплив, який приносить муштуванню організму ці гарні, золоті години.

— Коли востаннє було дома велике прання. двісті-триста Християнських жінок і 12 чоловіків помічників.

АТЛАНТИК

Царський курієр

ЦІНИ ЗНИЖЕНІ НА ВСІ СЕАНСИ ВІД 50 СОТ.

Мамуся радо згодилася. Чому говоримо про таку, на перший погляд, малозначну подію? Бо не характерне для цілого краю! Вокди — від Балтійського моря до Татр — мільйони мам уже аралю дають своїм дітям ради, які прадаються їм в житті. Вчать їх, що мало Озми. Шіст є синонімом мила найвищої ласоти.

Зі судової салі.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ 25-ОХ „ЕЛАНСЬКИХ“ ХЛОПЦІВ.

У другій серії великого радехівського процесу за ОУН, що тягнувся з малою перервою від 26. січня ц. р. перед судом присяжних у Золочеві, трибунал, на основі вердикту присяжних суддів, засудив минулого четверга одного підс. Березюка Гриня з Куликова за приналежність до ОУН на 6 років в'язниці, а всіх інших 24-ох підсудних увівнивнив. Їх обвинувачував прокуратор за злочин державної зради зі ст. 97 к. к., деяких ще за підпал стирти і посідання зброї та муніції.

Підсудних боронили золочівські адвокати: д-р В. Безпалько, д-р Гр. Пиндик, д-р Ю. Струсеніч та м-р Е. Олесницький.

Дописи.

ТОВМАЧ.

Повітова кооперативна анкета відбулася в Товмачі 23. лютого ц. р. Присутні (кодо 200 представників кредитових та закупочних кооперативів) з увагою вислухали рефератів дир. О. С. У. К. у Станіславові між Семинчука та п. Віснєвського. В першій рефераті представлено дотепершні здобутки нашої кооперативної Товмаччини заповнювано в 1937 р. збут дробу і обліжж. В збуті лиш на перше місце висунулася кооператива в Петрилові, яка доставила понад 300 скриньок лопі, за що дістала понад 500 мід. премії. Коли порівняти осяги кооперативної праці років 1933 і 1937, то бачимо справді чималий поступ. Та всеж таки не лиш кімжа або кілька десятків відсотків, це лиш маленька частинка тієї великої праці, що її має ще виконати кооператива в ділянці організаційній та торговельній. Коли цією частиною реферату між Семинчука викликав більшу еру у власні сили та орушні амбіцію кооперативних працівників, тоді подивіть наші кооперативні працівники! на словах, як поширення членства, збуту с.-г. продукції, стигнення боргів і т. д. Згадайте також про потребу співпраці кооперативів з іншими товариствами. Реферат про кредитову кооперативу та про осягності виготовлення п. Віснєвський. У дискусії м. м. д-р Махук значно поширив реферат про осягності, виключаючи на коментарі при помочі осягності теоретичні власний капітал, необхідний до автономної розбудови краю. При кінці узгадено іншу резолюцію про коментарі організаційної єдності та співпраці кооперативної праці на селі. Чи не однією тією кооперативної праці нашого повіту є те, що майже все дубовенство вибрало дорогу вишмаглого опору та не бере майже ніякої активної участі в кооперативній роботі. І не дється тоді, коли кооперативна робота у нас помітні поступу головню авідних праці польського дубовенства, яке працює з запалом у всіх польських установах.

Сільсько-господарське навчання. Садіння-посадіння-городничо-вотеринарно-годинний тридцятих курс потавос в Нижній 18. 2. ц. р. Присутніх кодо 50. Викладають факції, між іншими редактор „Українського Пасічника“ між Боросівський та інші. Мисливий кружок „С. Г.“, який має понад 600 членів, вислав на курс понад 30 курсантів. Школа, що єдині селі не анкористали після агітаційного курсу. Двохтижневий ветеринарно-годинний курс потавосється 2. березня в Товмачі. Може ще з цим курсі всі дозволити селі відімуть численнішу участь. Валується також 2-і півторамісячні трикотарські курси в Озми і Остріві. З приємністю стверджуємо, що всім радя вужжя „С. Г.“ старанно не лиш морально, але і матеріально допомогти в уладжуванні агітаційних курсів. Абсолютно курсів не забудуть той поміч та певно постраляться певніше віддаться, отаючи пошрами с.-г. поступу на селі. Повітовий Відділ у Товмачі покликє би засвідчити чинном рівнорічне трактування комерційної організаційної різничої праці та кот частинно поверти всі видатки, анжани з уладженням агітаційних курсів.

ГОРОДЕННА.

Сяло Крут у Корневі. За починком голови читальні „Прогрессу“ п. Михайла Іванового з'їздили з с. боту 29. січня ц. р. авіатором до салі „Народнього Дому“ зловити читальні та дубовики й дубовики, щоб відповідувати розмови бов під Крутами. Свято почалося ре-бесом голови „Діло“ Івана Лопиша. Хор відповідав

потім стріляючи піснi, Марія Лопат і Михайло Куби виготовили відповіді до читальні „Прогрессу“. В урядовцелі Мислові шквали п. Р. Струтинська виготовила дуже гарну промову, в якій висловила жінок-моторей виконувати дітей у такому душі, щоб вони могли піти саїсами героїв від Крут. На закінчення вчора промови до вібраних парох Корнева о. Івана Шенеман. Вого промови, поміч національного підмуду і гарної любови до рідного краю, приїмні вислухали в мислєртим відбитом, після того мислєр а „Діло“ у промові на мислєр промови склали обіт поклясти для добра України своє особисте добро і навіть життя. Після промови о. парота вібралі відповіли національний гимн. На другий день, тобто в неділю 30. січня ц. р., відбулася велика маніфестація в паролі Вілія прикрашеної зелєню могли в березовим трестом і тересним віном на вісному остопа потосла сторою дубовики. О. парот відповіс торжественну Службу Бому і виготовили патриотичну промову. Вестрія численно вібралого народу був дуже поважний. При цій нагоді вібрало на українських мислєр 15 год.

Учасник.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Nr. LVIII. Styczeń 1938. Warszawa.

RUCH SŁOWIAŃSKI. Miesięcznik poświęcony tyłc i kulturze Słowian. Rok III. Nr. 2. 1938. Lwów.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 3 (29). 27. lutego 1938. Warszawa.

SLOVANSKY PREHLED. Sborník pro poznání politického, sociálního a kulturního života slovanských států a národů. Ročník XXX. C. 2. Únor 1938. Praha.

Театри.

Великий Театр:

Субота 3. III. год. 7.30 „Невсвітальна подорож“.

Неділя 4. III. год. 12. год. „Ізак і Франка“, жана для дітей; год. 2.30 год. „Ізак і Франка“; год. 7.30 год. „Ізак і Франка“.

Театр Рівногородностей:

Субота 3. III. год. 7.30 „Діло з карт“, Неділя 4. III. год. 2.30 год. „Діло з карт“, год. 7.30 „В перформанс“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ДРЮБОВИ.

3. III. Під куратором.

4. III. Жана піснi.

3. Дубовики і в повіту Ім театр до Острів, Озми, Болотина, Дубки, Калужа і Станіславова.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ХОДОРІВ.

3. III. Подружній метр.

4. III. Жана піснi.

Театр селі до авістали осеру Лисова „Ушмаєн“.

КІНА.

АПОЛЛО: „Буря“ емот. фільм.

АТЛАНТИК: „Царський курієр“ на о. селі Жана Верна.

БАЛТИК: „Високошкола жана“.

ВАНДА: „Шарпа дотой брати“.

30 дитя кімноту.

ГРАЖІНА: „Фрідлайт Доктор“, Я буда шіном“.

ЕВРОПА: „Я анжуні“.

КАСІНО: „Колосовий метан“ (Дж. Меллоуелл).

КОПЕРНІК: „Останні дні асудного“.

МАРУСЕНЬКА: „Без снігів“, „Заїр дотой Ватут“.

МЕТРО: „Галатейська тріа“.

МІРАЖ: „Невсвітальна тріа“ (Ал. Денна).

МУВА: „Прогрессивна ома“, „Кісна півні“.

НАВІ: „Прогрессивна“, „Ординат М. ко-ррєкція“.

ПАЛІНО: „Обліжж“, в Мартин Екерт.

РАЯ: „Шанс до Р.“.

РІВНО: „Діло з карт“.

СВІТ: „Алліанс город“, „Лет омаї-т“.

СТІЛІВ: „Дотой одної поті“ і реж. м.

ТОП: „Останній поїзд до жудового міста“ і „Гра життя“.

УТІХА: „Діло поліційний“ і реж. м.

ХІМБРА: „Шерлок Голмс“ і д-о Барсон.

ФОТОПЛАСТИНО:

(дл. Маріївська 5).

„Острів Яна“.

ФОТОПЛАСТИНО „Святослав“ (Пасан).

(Гансман м. 7).

„Швейцарія“.

